

Tantárgy neve: TANB-106 Önismeret és személyiségpszichológiája

A tanóra típusa és száma: ea. heti 2 óra

A számonkérés módja: koll.

Tantárgy-leírás:

1. Alapelvek, célok

A kurzus az önismeretnek a gyermekek és pedagógusok hatékony és élvezetes munkájában játszott kulcsfontosságú szerepével foglalkozik. A cél a hétköznapi és az iskolai érintkezésben tapasztalt jelenségek és a szereplők önmagukról alkotott képe összefüggéseinek megbeszélése és jobb megértése. A tantárgyat előadás és gyakorlat formájában egyaránt kínáljuk a hallgatók igénye és az oktatói kapacitás függvényében, előadás formájában a jelenségek okainak megértését szolgáló elméletek a hangsúlyosak, a szemináriumi formában a személyes tapasztalatok és a személyközi kommunikáció sajátosságainak feldolgozására áll a középpontban.

2. Fejlesztendő kompetenciaterületek

A tantárgy segíti a hallgatót abban, hogy

- fogalmi eszközökhöz jussanak önmaguk és társaik, tanítványaik megismeréséhez,
- megismerjék a személyközi kommunikáció alapvető szerepét a viselkedés és az önismeret alakulásában
- megértsék a hatékony kommunikációban szerepet játszó alapvető pszichológiai folyamatokat
- fogékonyak legyenek a pszichés problémák megértésére, elfogadására és képesek legyenek azok hatékony pedagógiai kezelésére

3. Főbb tartalmi csomópontok

- Az önismeret szerepe a mindennapokban és a pedagógusi munkában
- A testkép és énkép kialakulása: a kezdeményezés és visszajelzés szerepe
- Kompetencia, én-hatékonyosság
- A szociális magatartásformák elsajátítása: utánzás és identifikáció
- Az én mint kognitív séma, az énkép konzisztenciája
- Az énkép kognitív összetevői (lehetséges énképek, nem kívánt énképek),
- Ideális és reális énkép: az önértékelés
- A társak szerepe az énkép és önértékelés alakulásában: én-prezentáció, én-tudatosítás, önmonitorozás, társas visszajelzés
- Metakommunikáció: testbeszéd és empátia
- Személypercepció: a szociális megismerés kategóriái és torzításai
- Az emberi viselkedés felszínes leírása, vonások és típusok: tulajdonságlisták és kérdőívek.
- Az önismeret és (ön)elfogadás szerepe a tanári és nevelői hatékonyság alakulásában
- Személyközi kommunikáció: kommunikációs nehézségek, csapdák, játszmák
- Személyiségfejlesztés, tréningek és önismereti csoportok, coaching

4. A tantárgy teljesítésének kritériumai

Kollokvium vagy gyakorlat esetén egy választott témakörből irodalmi összefoglaló készítése.

Irodalom

- Bácskai J. Júlia: Magánélettan 1. Az önismeret pszichológiája. Budapest, 2005, Műszaki Könyvkiadó
- Berne, E. (1984, több kiadás). :*Az emberi játszmák*. Budapest, 1984. Gondolat.
- Carver, Ch. S., Scheier, M. F. (1998, 2006). *Személyiségpszichológia*, Budapest, , Osiris.
- F. Várkonyi Zs. (2003). *Tanulom magam*. Budapest, 2003, M-érték Kiadó
- F. Várkonyi Zs. (1986, több kiadás). *Már százszor megmondtam*. Budapest, 1986. Gondolat.
- N. Kollár K., Szabó É. (szerk., 2004). *Pszichológia pedagógusoknak. 3., 16. és 19. fejezet*. Osiris Kiadó, Budapest.
- Pease, B., Pease, A. (2004). *A testbeszéd enciklopédiája*. 1. fejezet. Park Könyvkiadó. Budapest. (A többi fejezet ajánlott.)

- Smith, E. R., Mackie, D. M. (2002). *Szociálpszichológia*. 4. fejezet: A self. Osiris Kiadó, Budapest. 189-219.
- V. Komlósi A. (1999). *Nem vagy egyedül*. Budapest, 1999, Osiris